No. 1812 Zaterdag 21 September 1918. 35ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4. Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Over een bestaansrecht.

I.

In de maanden, die de onlangs in Holland gehouden verkiezingen voorafgingen, is er door rondtrekkende propagandisten en in de pers zóóveel, op zijn zachtst uitgedrukt, „onwaars" gedebiteerd, dat iemand boekdeelen kan vullen, wanneer hij dit alles wilde terechtzetten. Deze arbeid, ofschoon misschien van langen duur, zou toch niet zwaar zijn. Immers alle gezongen liedjes waren afgezaagde deuntjes met 'n enkelen variant op 't oude thema; voor de zooveelste maal werd bewaarheid het overoude spreekwoord : „er is niets nieuws onder de zon" en bracht men hulde aan het gevleugeld gezegde : „l' histoire se répète", wat ook kon luiden : „le blasphème se répète", „de laster keert telkens terug".

Wij willen het thans niet hebben over de duchtig behamerde klacht der socialisten, dat het geloovig volksgedeelte van Nederland niets gevoelt voor de arbeiders; dat godsdienst privaatzaak is en zij in hun kringen alle geloof ongemoeid laten; wij gaan voorbij de onrechtvaardige beschuldiging van een „Amersfoortsch Dagblad", als zou een christelijke regeering een gevaar zijn voor de democratie, voor de vreedzame ontwikkeling der maatschappij in den zin der zaken en den weg banen voor de revolutie. Alsof er geen Katholiek-sociaal program bestaat en alleen 'n links Kabinet den „volkswil" kan (?) ten uitvoer brengen. Wij bemoeien ons niet met de herhaaldelijk geuitte klacht in „Vaderland" en „Amsterdammer", dat de buitenlandsche politiek niet aan een christelijk kabinet is toevertrouwd vanwege diens scherp eenzijdige, weinig vaderlandsche houding, alsof de redacteur van laatstgenoemd blad, van Hamel, niet geprononceerd Ententegezind is eveneens Treub, de ex-Minister, terwijl aan Posthuma, diens ex-collega en aan Mr. Troelstra sterke pro-Duitsche neigingen worden toegeschreven. Alsof niet de liberaal Ter Spill met krijt op een woningdeur in Den Haag het woord „Mof" neerschreef; alsof niet het radicale linksche blad „de Telegraaf" door alle weldenkende Nederlanders wordt geminacht om zijn „weinig vaderlandsche" houding.

Wij letten ook niet op het geschrijf van zestiende-rang-blaadjes als het „Bloemendaalsch Weekblad", waarin het anti-papisme hartelijk welkom was, waarin werd gewaarschuwd de Nederlandsche gemeenten niet in handen te spelen van de Roomschen, die de vruchtbare staatsinstellingen zouden ondermijnen, die Holland zouden brengen onder het bewind van den Paus, den verklaarden vijand van den modernen staat.

Neen, wij willen liever de pennevruchten bespreken van die overspannen anti-paapsche koortslijders, welke door een mengelmoes van leugens en scheldwoorden aan hun verbitterd gemoed eens moesten lucht geven, die, droomend van kloosters met valluiken en Jesuïeten met dolk en gifbeker, in hun veldtocht tegen zwartrokken, monnikspijen en nonnensluiers ban en achterban opriepen.

Als hun meest beslagen woordvoerder stellen wij aan onze lezers voor Doctor P. J. Mink, vóór het schrijven van een pamphlet slechts in kleinen kring bekend. Genoemde doctor geeft dan zijn meening weer over kloosters en religieuzen in de volgende bewoordingen :

„De kloosterling is in maatschappelijken zin geen normaal mensch en door zijn gewild verzet tegen de zeden beslist onzedelijk te noemen. Zijn begrip van deugd dekt zich niet met wat door de maatschappij in het algemeen deugd wordt genoemd, want hij leert, zooals mij uit goede bron bekend is, dat alle protestanten slecht zijn en dat alle Joden rechtstreeks naar de hel gaan.

De kloosterlingen zijn slechts vaderlandslooze internationalen en men moet hun alle rechten als staatsburgers ontzeggen, ja, ik aarzel niet, deze gevaarlijke en geniepige ondergravers der bestaande maatschappij en zedelijke orde, deze onderkruipers op elk gebied, welke men behoorde te berechten en gewoonweg het land uitjagen, ik aarzel niet mijn vingers naar het klooster uit te strekken en aan het openbaar onderwijs, evenals aan den protestantschen winkelstand toe te roepen : ziedaar uw vijand, want deze lieden zijn de paalwormen der maatschappij.

Hun geestelijk gewaad levert evenmin een waarborg op, daar dit kleed personen van zeer laag zedelijk allooi kan bedekken. Een mij bekend katholiek gaat verder en noemt ronduit de kloosters broeinesten van onzedelijkheid, daarbij behoeft men niet aan sexueele immoraliteit te denken, al zou deze, volgens Zola's „Vérité", ook niet geheel zijn buitengesloten. Maar alles wijst er op, dat de kwalijk riekende zedeleer van Loyola en Liguori nu troef is in het kloosterwezen en dan mag men van maatschappelijke onzedelijkheid spreken.

Een gewezen priester noemde onlangs de kloosters politieke instrumenten."

Waarom wij deze „hooggeleerde" meening hebben weergegeven ? Vooreerst omdat er uit blijkt, tot welke uitersten de botte geloofshaat tegen de Katholieke Kerk en haar instellingen voert. Ten tweede, omdat de vele grove dwalingen in dit stukje een welkome gelegenheid bieden om den gesmaden religieuzen recht te doen. Ten derde, omdat er onder de Katholieken nog velen zijn, die het levensdoel en den arbeid der kloosterlingen niet goed begrijpen. Ten laatste om ook aan andersdenkenden een goed en waar idee bij te brengen over de zoo dikwerf „genoemde „luiaards", „nietsdoeners" en met welke fraaie namen men de religieuzen meer betitelt.

Een betere kennis over hen zal tot waardeering leiden, terwijl onkunde, gesterkt door valsche beweringen, de miskenning in de hand werkt. En daarom vonden wij het schrijven van Ds. Lindenboom in het Weekblad van den Nederlandschen Protestantenbond: „De Hervorming" zoo ridderlijk oprecht, toen hij beweerde, dat „de onkunde over Roomsch-Katholieke zaken zoo groot was bij leeken en bij predikanten." „Wat gemiddeld, ook in beschaafde kringen, over Rome wordt gedacht", zegt hij, „is meestal zóó averechts verkeerd, dat 't bij betere kennismaking niet anders kan dan mee vallen."

En een zekere Toxopeüs schreef in hetzelfde blad, naar aanleiding der lezingen van den katholieken Dr. G. Brom voor den „Lutherschen Kring" (op verzoek van protestanten) over „Sint-Franciscus":

„Men zou zich kunnen afvragen : wat is er eigenlijk tegen en waarom komt het niet meer voor ?"

En hij vraagt zich en zijn medegeloofsgenooten af : „Staan wij, Protestanten, wel altijd juist tegenover de R. K. Kerk ? Houden wij wel altijd genoeg rekening met de geweldige elasticiteit, die Rome eigen is ? Zou er in de Kerk van Rome niet veel meer leven en beweging, vrijheid en zelfstandigheid zijn, dan wij gewoonlijk denken ?"

Voor zoodanig gestemden zal iedere leering over Roomsche instellingen een welkome gelegenheid zijn hun dwalingen te herzien.

Een volgenden keer hopen wij de door Dr. Mink zoo ruw verminkte waarheid over kloosters en religieuzen recht te zetten.

De nieuwe Begrafenisverordening.

III.

Art. 19 bepaalde, dat een nieuwe begraafplaats zal worden aangelegd naar een in kaart gelegd, vast plan van verdeeling in vakken en rijen. Het Voorloopig Verslag vroeg nu, of ook de reeds bestaande begraafplaatsen niet in kaart moeten worden gebracht. Waarop de Gouverneur in zijn Memorie van Antwoord zeide, dat het hem zeer wenschelijk voorkwam, indien de reeds bestaande begraafplaatsen, grafkelders enz. konden worden geregistreerd en in kaart gebracht. Er zou worden nagegaan of men daartoe bereid was, anders zou de bepaling tot de reeds bestaande begraafplaatsen moeten worden uitgebreid.

Art. 21 luidde, dat een begraafplaats met alles, wat zich daarop bevindt, zorgvuldig in goeden staat moet worden gehouden. Zoo noodig kan het Bestuur, op kosten van de eigenaars van particuliere begraafplaatsen, of op kosten van de eigenaars van graven en grafkelders, op alle begraafplaatsen de noodige herstellingen en verbeteringen doen aanbrengen indien de voornoemde eigenaars in gebreke blijven.

Naar aanleiding van dit laatste werd in het Voorloopig Verslag gevraagd, of dit ook sloeg op begraafplaatsen van kerkelijke gemeenten. Waarop de Gouverneur antwoordde, dat deze vraag in het algemeen bevestigend moest worden beantwoord, dat practisch natuurlijk juist de kerkelijke gemeenten in dit opzicht zullen voorgaan.

Art 21 bepaalde den onderlingen afstand der graven zoo aan het hoofd en het voeteneinde als aan de zijden op minsten 0,3 M. De graven zullen ten minste 1 M. diep zijn.

De bovenste of de eenigste kist in het graf wordt met een laag aangestampte aarde van minstens 0,65 M. bedekt.

Al deze bepalingen zijn niet van toepassing op grafkelders.

In het Voorloopig Verslag werd voorgesteld om tusschen de woorden „op" en „grafkelders" in te lasschen „gemetselde", waarmee de Memorie van Antwoord zich vereenigde.

De artikelen 18 tot en met 24 werden, eventueel gewijzigd, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen in de openbare zitting van den Kolon. Raad op 17 Juli.

De artikelen 25—30 vonden veel oppositie en om het gewicht der daarin behandelde grafkelder-kwestie laten wij ze hier in hun geheel volgen.

Art. 25 luidt als volgt :

Aan grafkelders kunnen luchtopeningen worden voorgeschreven, wier aantal, plaats, vorm en inrichting door den Gouverneur worden bepaald.

Art 26 is van den volgenden inhoud :

In een grafkelder moet, voor elke daarin opgenomen lijkkist van een volwassen overledene, eene ruimte van minstens 2¾ M³. beschikbaar zijn.

Volgens de Memorie van Toelichting komt deze ruimte nog niet geheel overeen met den kubieken inhoud van een zandgraf met zijn aardebedekking aan verschillende zijden ; zij is niet grooter dan de ruimte, die in goede grafkelders voor een of twee personen beschikbaar is.

Het tweede lid van art. 26 bepaalt, dat een zelfde ruimte, als in het 1e lid genoemd, voor meer dan één kinderlijk kan worden gebruikt, indien de gezamenlijke maat der lijkkisten die van de lijkkist van een volwassen overledene niet overtreft.

Art. 27. In een grafkelder mogen twee of meer lijkkisten in één horizontaal vlak worden geplaatst, mits gescheiden door lucht- en vochtdichte tusschenmuren van steenmateriaal, die de geheele grafruimte verdeelen.

Art 28 luidt : In een grafkelder mogen twee of meer lijkkisten boven elkander worden gezet, indien

De Kathedraal van den Handel.

Zeer juist geeft dit gevleugeld woord den hoofdindruk weer, welken de *Woolworth Building* op U maakt.

Dit reuzengebouw met zijn 60 verdiepingen, te samen bijna 800 voet hoog, staat als een machtige, middeleeuwsche kathedraal, beschermend en wakend te midden der hoogste huizen van New Yorks Benedenstad en handelswijk. Het kloeke, langwerpige gebouw, 152×197 voet, 29 verdiepingen hoog, de massale, vierkante toren, daar nog 30 verdiepingen boven uit stekend, dragen werkelijk al het uiterlijke eener kerk. Ook de bouwstijl is kerkelijk in gothiske lijnen en bogen.

Treedt men een der vele breede ingangen binnen, dan komt men in een hal, het voorportaal eener kerk gelijk.

Overal gothieke ornamenten, poortjes, bogen, nissen.

De breede statietrap in het midden der zacht getinte muren van Grieksch marmer geeft u de illusie, dat gij daar langs uit het halfduistere voorportaal op kunt gaan naar het schitterend verlichte heiligdom daar boven.

Langs de marmerwanden goudgerande kanteelen, waarachter electrische lampen gloeien in het verborgene en het veelkleurig glasmozaïek der kunstige domgewelven in gloed zet en flonkeren doet als edelsteenen.

Alles schittert en glanst in gedempten lichtgloed, brengt een plechtige stemming over u, tempert het geluid der duizende bezoekers en neigt tot gewijde stilte.

Wij gaan eerst een bezoek brengen aan de crypte, de onderaardsche gewelven, waar, evenals in de oude kerken, de schatten bewaard worden. Een reuzensafe, een brandkelder, waar de groothandelaars hun boeken en waardepapieren in veiligheid bergen.

Een electrische centrale met een capaciteit van 1.500 Kilowatt.

Een machinekamer met 6 ketels, waardoor een 2.500 P. K. worden opgewekt.

Dit alles vindt men in de drie benedenverdiepingen.

Al die machinerieën dienen voor de 80.000 electrische lampen, voor de 29 liften, voor de verversching van lucht in het geheele gebouw, de verwarming in den winter en het verkoelen der vertrekken gedurende den zomer.

De electrische centrale der *Woolworth* is sterk genoeg om de noodige kracht te leveren voor een stad van 50.000 inwoners.

Maar ge krijgt het te benauwd tusschen die mammouth stoomketels. Wel, vlak er naast is er gelegenheid U te verfrisschen in een keurige zwemschool met flink bassin. Vreest ge een kou opgeloopen te hebben, ge kunt er ook Turksche baden gebruiken, U laten uitstoomen en masseeren. De verloren krachten kunt ge weer terugwinnen in den *Postkeller*, een zeer fijn restaurant, eerste klas.

Ja, ja, we zijn nog altijd onder den grond, maar ge merkt er niets van. Overal versche lucht en electrisch licht in overvloed.

De *Postkeller* is allergezelligst. Een ruim, maar laag vertrek, alleryroo lijkst gepolychromeerd met jolige tafereelen en leuke Duitsche versjes.

IJzeren schuitjes en scheepjes varen langs den kant vol licht. Men zegt, dat dit restaurant een uitstekenden naam heeft ; men kan er goed en degelijk eten, en ook allerfijnst uitdineeren gaan. Een koelen dronk uit een stevigen pot echt Beyersch bier moet echter voor het oogenblik voldoende zijn ; de tocht is nog lang en de tijd kort.

Op den beganen grond vinden we natuurlijk het eerst een barbierswinkel, waar wel twintig menschen tegelijk geschoren en geknipt kunnen worden, terwijl onderhand uw schoenen worden gepoetst.

Dat is zoo echt Amerikaansch, dat men het niet eens meer merkt. Telefoon en Telegraafbureau is daar allernaast. Ook het typebureau, waar een paar dozijn jongedames brieven tikken. Wilt ge een vulpen, de beste is hier te krijgen, een afzonderlijke winkel, enkel en alleen daarvoor werd hier ingericht. 't Is er altijd druk, want eenieder heeft tegenwoordig een vulpen, maar eenieder ondervindt er ook de onplezierigheden van. De breuken worden hersteld, het lekken of vlekken verholpen. Alles voor niets. Vertrekt ge morgen uit New York, de vulpen wordt u nagestuurd tot waar ge wilt. Dat is nu eens echt Amerikaansch zakendoen. De menschen hebben het reusachtig druk.

Bloemen en vruchten, taartjes en likeuren, alles is er in den omtrek te krijgen. Ongelet op de groote magazijnen die in Barcleystreet en Broadway twee zijden van de *Woolworth* innemen.

De volgende verdiepingen worden verhuurd aan eerste klas-zakenmenschen. Het schijnt voornaam te wezen in de *Woolworth* zijn kantoor te hebben. Maar de eigenaar laat alleen eerste-klaszaken toe, en wil zijn huis niet dichter bevolkt hebben dan met 12000 zielen. Er is gemakkelijk plaats voor een dubbel aantal, maar men moet er een kijkje genomen hebben om te begrijpen wat er aan vast zit zulk een groot getal Amerikaansche zakenmenschen als huurder te gerieven.

Die 12000 willen gebruik maken van liften, voor zich zelf en voor hun bezoekers. Nu zijn er 29 liften, maar er moeten iederen dag minstens 30,000 menschen vervoerd worden, dat is meer dan 1000 per lift. En dat in een tijdsbestek van 9 — 5 uur.

De lift van de *Woolworth* is eenig. Zacht en geruischloos en toch vliegensvlug. In een minuut is men 700 voet hoog en moet eerst dan overstappen in een tweede om de laatste 92 voet te maken.

Op den *Eiffeltoren* van Parijs moet men 3 maal overstappen om 1000 voet te stijgen. Elke lift gaat daar niet hooger dan 450 voet.

Men ziet dus, dat de Amerikanen meer doen dan bluffen. In mechanica en electriciteit zijn ze de baas. Daarbij, het is solied en absoluut vertrouwd werk. Het controleert voortdurend zich zelf en geeft elke stoornis aan. Geregeld wordt alles nagezien en vernieuwd. *Safety first and always* is een prachtig Amerikaansch principe, dat ook trouw wordt toegepast.

De kantoren in de *Woolworth* ontvangen dagelijks gemiddeld 70,000 brieven en stukken van de post en verzenden ongeveer een gelijk aantal. Gedurende de drukke uren loopen er 10 brievenbestellers rond. Ieder half uur worden de bussen in het gebouw geleegd.

De phoon staat geen oogenblik stil. Er zijn 1800 toestellen in dat eene huis, die per dag 29000 maal worden gebruikt. Heel veel groote steden hebben niet een uitgebreid

de plaats, waar eene lijkkist staat geheel omgeven en aangevuld wordt door vast aangedreven aarde, die de kist minstens 30 cM. bedekt.

De scheidende laag aarde, in het vorig lid bedoeld, kan vervangen worden door eene lucht- en waterdichte afscheiding van steen-materiaal, aansluitende in grafkelders als in art. 27 bedoeld, aan den staanden scheidingsmuur.

Indien in een grafkelder niet meer dan één lijkkist wordt begraven, worde de plaats, waar de lijkkist staat, op de wijze, als in het eerste lid bepaald, aangevuld met vast aangedreven aarde, ter dikte van ongeveer 20 cM.

De Memorie van Toelichting verklaarde dit lid niet imperatief geredigeerd, noch door een strafbedreiging gesteund, aangezien, bij niet naleving ervan, de hinder of overlast voor derden, zooal aanwezig, toch uiterst gering zal zijn.

Art. 29 bepaalde, dat de artikelen 24—28 niet van toepassing zijn op grafkelders, waarin niet meer wordt begraven.

Art 30 hield in, dat voor het bijzetten van lijken in bestaande grafkelders door den Gouverneur vrijstelling kan worden verleend van het voorschrift van art. 27, mits tusschen twee naast elkander geplaatste lijkkisten eene laag vast aangedreven aarde van minstens 30 cM. wordt aangebracht.

Over art. 25. wenschte men in de afdeelingen te vernemen, of door grafkelders, waaraan luchtopeningen zijn aangebracht, geen stank zal worden verspreid.

Waarop de Gouverneur in zijn Memorie van Antwoord zeide, dat volgens onderzoekingen van Pettenkofer en anderen daarvoor niet be hoeft te worden gevreesd.

Ondanks deze verzekering kon men zich blijkens het Eindverslag niet vereenigen met deze bepaling; door de luchtopeningen immers souden vliegen en andere insecten in de grafkelders kunnen dringen en besmetting verspreiden.

Het Bestuur meende daarna er op te moeten wijzen, dat het aanbrengen van luchtopeningen volgens dit artikel niet imperatief doch facultatief is en voorts, dat aan een eventueele uitvoering daarvan slechts kan worden gedacht, wanneer grafkelders volgens de voorschriften van de artikelen 24—30 worden ingericht.

In de openbare sitting van den Kolon. Raad op 17 Juli vroeg de heer Winkel naar aanleiding van art 25 het woord en zeide:

Mijnheer de Voorzitter! Ik stel voor uit deze verordening te laten vervallen de artikelen 25 tot en met 30.

Als mijn amendement ondersteund wordt zal ik het toelichten.

De heeren Gorsira en Sutherland ondersteunen het amendement.

De heer Winkel zegt, dat de bepaling van de artikelen 25 tot en met 30 zeer ingrijpende veranderingen in de bestaande toestanden brengt, zoo zelfs, dat het verder gebruik van alle bestaande grafkelders onmogelijk wordt gemaakt.

Dat die bepalingen niet noodzakelijk zijn, blijkt voldoende hieruit, dat zij ten eenenmale in de Nederlandsche wet op de materie gemist worden.

De Voorzitter zegt, dat de heer Winkel bij elk der door hem genoemde artikelen zijn amendement zal moeten indienen, doch bij de verschillende artikelen zal kunnen volstaan met te verwijzen naar de eerste toelichting.

De heer Dr. Waterman, gemachtigde van den Gouverneur:

De artikelen 24—30 zijn degenen, die de meeste oppositie hebben verwekt, en wel daarom, omdat daarin implicite een ongunstig oordeel werd geveld op de tot nu toe bestaande zoogenaamde grafkelders.

Ik zeg „zoogenaamde" kelders, omdat overal elders aan het begrip kelder een heel andere inrichting verbonden is. Juister ware het te spreken van steenen doozen, waarin de lijken worden bijgezet.

Enkele goede uitzonderingen niet te na gesproken, voldoen deze inrichtingen niet aan de eischen wat betreft juist afvoer en opslorping van het lijken-vocht en de lijkengassen, terwijl ook een goede scheiding der stoffelijke resten van de familieleden in gebreke blijft door het op en boven elkaar plaatsen van lijken. Het beste bewijs van die ondoelmatigheid is dan ook wel, dat in een familiegraf niet ten allen tijde kan worden begraven! (men neemt een tusschenperiode van 1 jaar na de laatste bijzetting aan) en daarmee het heele begrip familiegrafkelder overboord werpt. Men behelpt zich hier dan wel, door het te leen vragen van ruimte in een andere grafkelder of door het hebben van meerdere kelders, maar dit is toch alleen mogelijk bij nauw gelieerde families en voor de minder vermogende personen, die ook een grafkelder hebben, vrijwel illusoir.

Dit jaar tusschenruimte wijst dan toch wel meer dan vele woorden op de ondoelmatigheid, want, inderdaad is bijzetting in een goeden familiekelder ten allen tijde mogelijk, en is dus een goede kelder, hoewel van aanleg wellicht wat duurder, toch op den duur goedkooper.

De art. 24—30 trachten nu eenige voorschriften te geven, waardoor inderdaad die plaatsen verbeterd worden. Het doel dat voorzit is daarbij duidelijk genoeg: goede absorbtie door den bodem en het tegengaan van overvulling. Dan zal het toch zeker niet meer voorkomen, dat lekkende grafkelders zoo niet schadelijken, toch hinderlijken stank verspreiden, wat nu somtijds wel het geval is, en de grafrust der overledenen zal er toch ten zeerste door worden bevorderd, voor mij, uit verstandelijke overwegingen van niet overwegend belang, maar voor anderen, die ik hier sprak, bekende ingezetenen wel, voor wie het denkbeeld van in bovenelkaar geplaatste kisten te verteeren en door negerhanden op ruwe wijze, misschien in geraamte vermengd met andere lijken, te voorden weggebracht, zeer afschrikwekkend was, en voor wie een zeemansgraf verre te verkiezen was.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zou willen adviseeren, die artikelen aan te nemen, of in ieder geval te kennen te geven, dat men in dezen zin naar verbetering wil streven.

De heer Winkel stelt nu voor artikel 25 te laten vervallen en verwijst naar het door hem reeds gezegde.

Het amendement wordt door de heeren Gorsira en Sutherland ondersteund.

De Voorzitter brengt het amendement in stemming. Het wordt aangenomen met 7 tegen 5 stemmen.

Vóór stemmen de heeren Zeppenfeldt, Gorsira, Winkel, de Casseres, Muller, Landsberg en Sutherland.

Tegen de heeren Senior, Maduro, Penso, Evertsz en de Voorzitter.

Bij art. 26 was in het Voorloopig Verslag gevraagd, of de bestaande grafkelders zoo ondoelmatig werden beschouwd, dat thans zoo een groote ruimte voor elke lijkkist wordt voorgeschreven, waardoor alle reeds gebouwde grafkelders onbruikbaar sullen blijken.

De Memorie van Antwoord bevestigde deze vraag, opmerkend, dat de voorgeschreven ruimte voor een volwassen overledene werkelijk niet groot is en geringer dan die van een gewoon aarden graf.

In de openbare vergadering van den Kol. Raad op 17 Juli zeide de heer Winkel dit artikel om dezelfde reden te willen laten vervallen als art. 25.

De heer Lansberg verzocht te mogen vernemen, wat zal gebeuren met bestaande grafkelders.

De heer Dr. N. Waterman zeide met den Gouverneur in bespreking te zijn over een overgangstermijn, waarna de kelders niet meer gebruikt sullen mogen worden.

De heer Gorsira was van meening, dat men bij de vaststelling van een verordening niet tevreden kan zijn met beloften. De verordening zelf moet volledig zijn.

De Voorzitter achtte het, in verband met de mededeeling van den gemachtigde van den Gouverneur, dat hij met den Gouverneur in bespreking is over een overgangstermijn voor het gebruik van de bestaande grafkelders, het beste de behandeling van de art. 25 tot en met 30 tot een volgende vergadering uit te stellen.

Hij stelde daarom voor de behandeling van art. 25 te heropenen en de behandeling van de artikelen 25 tot en met 30 tot een volgende vergadering uit te stellen.

Conform werd besloten.

Na de aanneming van art. 17 in de openbare behandeling van de verordening door den Kol. Raad op 21 Augustus zeide de Voorzitter, dat in de vorige vergadering een amendement is aangenomen om artikel 25 uit de verordening te doen vervallen. Later is echter besloten om de behandeling van art. 25 te heropenen en die evenals de behandeling van art. 26—30 tot een nader te beleggen vergadering uit te stellen. In die vergadering zou de gemachtigde van den Gouverneur komen met een overgangsbepaling, waardoor tegemoet zou worden gekomen aan de wenschen van den Raad. De Voorzitter deelt verder aan den gemachtigde mede, dat die leden, die bezwaren hadden tegen bovengenoemde artikelen, in de door den gemachtigde schriftelijk aan hem (voorzitter) medegedeelde overgangstermijn nen geen aanleiding hebben gevonden van hun bezwaren af te zien.

De heer Dr. Waterman verzoekt nu het woord en zegt: Mijnheer de Voorzitter! Het Bestuur heeft nogmaals overwogen, of het niet op billijke wijze aan de bezwaren van de leden kon tegemoetkomen, ook al weder tot bewijs om te doen uitkomen, hoe goede samenwerking op prijs wordt gesteld. Na rijp beraad ben ik dan gemachtigd een overgangsbepaling voor te stellen, volgens welke de artikelen betreffende 27—32 slechts souden gelden voor *nieuw aan te leggen* grafkelders en voor de *oude* slechts na 5 jaar na de uitvaardiging der verordening. Terwijl dus in de verordening het feit wordt vastgenageld, dat de bestaande grafkelders technisch en hygiënisch niet aan hun doel beantwoorden en een systeem wordt voorgesteld dat daaraan wel voldoet, dat zich niet ver verwijdert van de denkbeelden van uw medelid Gorsira daaromtrent, wordt met het oog op de praktijk de mogelijkheid toegestaan, die verbetering pas aan te brengen bij nieuw aan te leggen grafkelders, en bij de in stand te houden, pas na 5 jaren, wanneer alreeds met het oog op de nieuwe verordening, zeer vele oude kunnen zijn gesloten. Ik wil daar nog aan toevoegen, dat het Bestuur geneigd is, de ruimte in een grafkelder benoodigd voor iedere volwassen overledene terug te brengen van 2,75 M² tot 2 M², wat inderdaad toch een belangrijke concessie mag genoemd worden met het oog op de kosten.

Het woord „kosten" brengt mij op de financiëele regeling. Er is aangevoerd, dat het Bestuur voor het onbruikbaar verklaren der grafkelders schadeloosstelling zou moeten verleenen. Mijnheer de Voorzitter, zooals ik reeds in de vorige vergadering heb uiteengezet, is het bij mij zeer de vraag of het aanleggen of veranderen der grafkelders in den zin der artikelen financieel nadeelig zou zijn. Tegenover de meerdere kosten staat toch het feit, dat ook zeker economische beteekenis heeft, dat de nieuwe grafkelders *ten allen tijde* voor gebruik geschikt zullen zijn, wat bij de bestaande niet het geval is. Maar dan, Mijnheer de Voorzitter, waar zou het heen moeten, indien het Bestuur bij de maatregelen, die hij technisch of hygiënisch noodig oordeelde, schadevergoeding moest geven aan belanghebbenden? Moet het Bestuur dan nu schadevergoeding geven aan melkhandelaren, bijv. aan vee-importeurs, omdat zij door de nieuwe bepalingen wel eens, dan eens niet, dan weer buiten hun schuld, schade kunnen lijden? Moet wanneer b. v. eischen aan woningen zullen worden gesteld, aan huiseigenaren schadevergoeding worden gegeven?

Het is toch een algemeen bekend feit, dat bij elk nieuwe wet, ook de rechtvaardigste, belangen of vermeende belangen worden getroffen. Maar, zooals reeds gezegd, het is bij mij zeer de vraag, of werkelijk door deze bepalingen, vooral na de concessie van het Bestuur, schade zal worden geleden.

Mijnheer de Voorzitter. Ik meen te kunnen zeggen, dat ik in deze zaak als nu van mijn zijde het laatste woord heb gezegd; de bewuste artikelen er uit lichten en een nieuwe verordening daaromtrent concipieeren, is m. i. onjuist, want waar behooren bepalingen omtrent grafkelders anders in thuis, dat in een begrafenisverordening? Daarenboven, wij zouden dan binnen eenigen tijd weer dezelfde principieele discussie krijgen, waarbij ik niet geloof dat de heeren een ander standpunt zullen hebben aangenomen. Dank U.

De heer Lansberg vraagt of het termijn van 5 jaar niet gebracht zou kunnen worden op 10 jaar, met het oog op het volraken van de bestaande grafkelders.

De Voorzitter vraagt den gemachtigde van den Gouverneur of in geval van aanneming der artikelen 25—30 de bestaande grafkelders niet kunnen blijven behouden om de overblijfselen van de lijken van overledenen daarin te bewaren.

De geheele bedoeling van de z. g. familiegrafkelders is om de resten van afgestorvenen van ééne familie bij elkaar te laten en in dit gebruik zou spreker niet gaarne van boven af verandering zien gebracht.

De gemachtigde, Dr. Waterman zegt, dat er volstrekt geen bezwaar kan bestaan tegen de aanwending der bestaande, niet aan de voorschriften van het onderhavig ontwerp beantwoordende kelders tot zulk een doel als de voorzitter aangeeft.

Overblijfselen van lijken zijn in den zin der verordening niet gelijk te stellen met lijken. Zij kunnen dus na verloop van zekeren tijd gerust overgebracht worden naar de z. g. familiekelders.

De heer Sutherland zegt begrepen te hebben, dat er van de zijde van den gedelegeerde van het Bestuur ook geen bezwaar tegen bestaat, dat de beenderen van de oude lijken in een kelder zouden worden bewaard in een daartoe ingerichte plaats en dus plaats maken voor andere lijken. Zoodoende zou men kunnen geraken tot den toestand, dat men in een ruimte voor een bepaalde hoeveelheid lijken, op den langen duur veel meer lijken zal kunnen plaatsen. Of verstaat men onder die beenderen geen lijken. Als een lijk eenmaal opgegraven wordt, is het dan in den zin der wet geen lijk meer? Spreker zegt dat dit niet in de wet staat en zag gaarne eenige inlichtingen daaromtrent van den gemachtigde gegeven.

De heer Dr. Waterman herhaalt dat men onder de opgegraven resten van lijken geen lijken in den zin der verordening verstaat. Men noemt een knekelhuis toch geen lijkenhuis!

De heer Sutherland vraagt of de gemachtigde dus onder de opgegraven overschotten van een mensch geen lijk verstaat.

De gemachtigde zegt dat wat de heer Sutherland bedoelt de overblijfselen zijn van het lijk en niet het lijk zelf. In dien zin spreekt bijv. ook art. 23 van overblijfselen van lijken.

De heer Sutherland zegt, dat het in ieder geval goed is, deze meening van den gemachtigde in de stukken te doen uitkomen, met het oog op de opvatting dezer artikelen.

De heer Muller, lid van den Raad, vraagt of het volgens de redaktie van art. 25 ook mogelijk zal zijn in de bestaande grafkelders openingen aan te brengen.

De heer Dr. Waterman deelt mede dat het in de bestaande grafkelders technisch onmogelijk is sulks te doen, doch dat het niet verboden is.

De heer Lansberg stelt nu voor art. 25 aldus te lezen:

Aan nieuw te bouwen grafkelders, kunnen luchtopeningen worden voorgeschreven, wier aantal, plaats, vorm en inrichting door den Gouverneur worden bepaald.

De gemachtigde van den Gouverneur zegt tegen de voorgestelde wijziging van het artikel geen bezwaar te hebben en die over te nemen.

Niemand het woord verlangende wordt het artikel zonder verdere discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

Nadat de gemachtigde van den Gouverneur medegedeeld heeft, dat in art. 26 eerste lid het cijfer 2 3/4 door hem gewijzigd wordt in het cijfer 2, worden de artikelen 26—30 ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

In voldoening aan het toegezegde in de vorige vergadering, deelt de gemachtigde van het Bestuur nu mede de volgende „overgangsbepaling," welke hij wenscht te plaatsen tusschen de artikelen 42 en 43:

„De bepalingen der artikelen 26 tot en met 30 zijn op bestaande grafkelders niet toepasselijk dan na

---

telephoonnet, als we hier zien in de *Woolworth*.

De beslommeringen die deze 12000 bewoners mede brengen zijn dus al groot genoeg.

Er is een eigen korps brandweer, politie-agenten, detectieven, nachtwakers, ziekenverpleging met eigen hospitaal. Een heele staf vaklui zorgen voor het geregeld nazien van het gebouw, van alle electrische geleidingen, liften, machinerieën, daken, vloeren, trappen, gangen. De 5000 ramen van het gebouw worden iedere week gewasschen, de 30 acres vloer iedere dag geboend. Alles, natuurlijk, na vijven, of vóór negenen, zoo dat de bezoekers er geen last van hebben.

De zitkamer van den President, Mr. FRANK W. WOOLWORTH is een juweeltje van kunst en smaak in Empire-stijl, zijn bureau is versierd met echt Vlaamsch tapijtwerk en Italiaansch renaissance marmerwerk.

Maar niet eenieder wordt hier toegelaten.

Voor een halven dollar kan men per lift den toren invliegen, 't duurt maar een minuut en dan nog een halve en men is 790 voet hoog en ziet de reuzen wereldstad als weggezinkend onder zijn voeten.

't Is een prachtig panorama, 25 mijl wijd. De stad, de Hudson, de Hooglanden vormen te samen een heerlijk tafreel, zooals men selden zoo groot en grootsch te aanschouwen krijgt. Long Island en de Atlantische Oceaan, de haven van New-York, met systematisch afgedeelde pieren, vol schepen, het Gouverneurs Eiland, het Vrijheidsbeeld, Staten-eiland, de vlakten en hoogten van New-Yersey.

Men ziet uit de hoogte neer op dees' millioenenstad. De menschen mieren, de trems slakken, de auto's swermen, zonder geluid, als wezenloos, als niet bestaande in ware werkelijkheid. Uw blik kruipt op en over, zijt de daken der omliggende gebouwen, alles zoo heel veel lager dan de *Woolworth*, die eindelijk zelf uw volle aandacht trekt.

Kathedraal van den handel, hier in den toren meer dan ooit in streng Engelsch gothieken stijl.

De bouw der transen met zwaar vergulden boogomlijsting, torenvensters, pinakels, florions, spuwers, verplaatsen u op *La Giralda* van Sevilla, vanwaar ge ook zulk een mooi uitzicht hebt op de kunstige dakwerken van het Alcazar en de Kathedraal. Men mist echter de heiligenbeelden en de klokken, maar ziet des te meer lampen en lichten.

Ja, dat is eenig in New-York, de lichtreclame des avonds. De *Woolworth* kan als staaltje daarvan dienen.

De 29 verdiepingen met haar 3 à 4 duizend ramen zijn vroolijk verlicht van binnen uit, maar de 30 bovenverdiepingen, de eigenlijke toren, worden met het licht overgoten, van buiten-uit. Nitrogeen-lampen in spiegelreflectors geplaatst werpen op den toren een gloed van 20 millioen kaarsensterkte. De kracht van den lichtschijn neemt met de hoogte toe. Het sterkst is de gouden kroon, de top, verlicht, die schittert en flonkert tegen den donkeren hemel als een prachtjuweel in blauw fluweelen cassette. De illuminatie is schitterend geslaagd, overstraalt alles rondom en is op zee op 40 mijlen afstand sichtbaar.

Vraagt men nu, vindt ge dat alles werkelijk mooi? Dan zeg ik, op het eerste oogenblik, ja!

Het overweldigt en betoovert u, ge raakt in verrukking door den machtigen aanblik van iets groots, iets eenigs te zien, iets echt Amerikaansch.

Maar op den duur?

Zullen de eeuwen met eerbied blijven opstaren naar dezen torenbouw?

De Amerikaansche bouwmethode is de triumph van het menschelijk genie, maar niet van de Goddelijke kunst.

Ook al bouwt men die torenhuizen in kerkelijken stijl dan ontbreekt er toch de hoogere wijding aan, welke de hemelsche bezieling van dichterlijke kunst uitgoot over de echte middeleeuwsche kathedralen. Zij zingen geen loflied den eeuwigen Schepper ter eer.

De Skyscrapers blijven den mensch verheerlijken in zijn fijn vernuft, koele berekening, onbevreesden durf, en zijn de sluitende proef van moeilijke problemen.

Zij zijn een kunstig product van hoogst ontwikkeld menschenverstand geen kunstproduct van nederig geloof, alles opofferende liefde, diep neerknielende aanbidding.

Eerbied heeft men voor de vaardigheid der Amerikaansche bouwlieden, ontzag voor de nimmer falende berekening der ontwerpers. De strenge doorvoering van vaststaande beginselen in mechanica en electriciteit begroet ge met bewondering.

Daar kan nog iets groots uit voort komen. De Amerikaan staat voor niets. Hij geeft nu al menige proef van strict logische gevolgtrekking, waar men elders nog niet heeft aangedurfd.

Maar met dat al, het blijft materialistisch, het spiritueele ontbreekt.

De overwinning van den mensch op het stof, de bijna volledige beheersching der natuurlijke krachten is voor ons niet het hoogst bereikbare. De menschelijke geest verlangt het Goddelijke aan te raken, op te zweven in de wereld der geesten, het hemelsche, het Goddelijk vast te leggen in aardsche vormen.

De kunst slaat een brug tusschen geest en stof, hemel en aarde.

De skyscrapers gaan zóó hoog, dat niets daar boven gaat.

Zij geven den indruk alsof het hoogst bereikbare was verkregen.

Men hoort ook nooit iets anders dan meet- en wiskundige berekeningen; hoe groot de oppervlakte is en hoeveel de bouw kostte. Ieder Amerikaansch kunstwerk heet onovertroffen in zijn soort.

De *Woolworth* kost 14.000.000 dollar, werd in 5 jaar gebouwd en 24 April 1913 door President Wilson geopend. Het rust op 69 caissons van cement, 110 tot 130 voet liggend onder den grond, op den levenden rotsbodem. Over de caissons staan de stalen kolommen, die heel het ijzer en cementgeraamte dragen.

Het gewicht van het gebouw wordt geschat op 223.000 ton. Verzakking is echter uitgesloten, evenzeer als schudding door krachtige windstooten. Alles werd van te voren beproefd en nauwkeurig berekend. De koperen daken zijn beschermd door stalen kabels, de toren eveneens. Er is geen verwrikken aan. Alles staat solied vast.

Mr. *Woolworth* heeft den bouw alleen bekostigd.

In 1879 begon hij zaken te doen in een winkeltje waar uitsluitend artikelen van vijf tot 10 cent verkocht werden. Dertig jaar later waren er 1000 zulke winkels in de Ver. Staten, Canada en Groot Brittanje.

Het is nu een corporatie geworden met een kapitaal van 65000000 dollar. In 1916 werd aan 5 en 10 cts-artikelen verkocht voor een gezamelijke waarde van 87 miljoen dollar.

In de *Woolworth building* leest men de monumentale waarheid:

Vele kleintjes maken één groot.

J. W.

10 jaar na de inwerkingtreding dezer verordening."

Dit nieuwe artikel 43 werd zonder discussie noch hoofdelijke stemming aangenomen.

DE GREGORIAANSCHE KALENDER.

In Rusland wordt het bestuur der Bolsjewiki heftig aangevallen. De contra-revolutionairen roeren zich geducht en hebben met behulp der Entente in verschillende groote steden hun eigen mannen aan het bewind gebracht.

Hoe het verder gaan zal met de „hernieuwing" van het Russische rijk, zal de toekomst leeren, maar onder de verschillende hervormingen, door de Bolsjewiki aangebracht, merken wij toch op de invoering van den Gregoriaanschen tijdkalender, waartegen Rusland zich sinds 1582 steeds heeft verzet.

Deze kalender is genoemd naar den grooten Paus Gregorius XIII, Ugo Buoncompagni geheeten, die in 1502 te Bologna werd geboren en in 1585 stierf.

Volgens de Juliaansche tijdrekening, naar Julius Caesar genoemd, telde het jaar 365 dagen en 6 uren (vandaar om de 4 jaren een schrikkeljaar) het zonnejaar echter 365 dagen, 5 uren, 48 minuten, 48 seconden. Het Juliaansche jaar duurde dus 11 min. 12 seconden langer, geraakte dus achter bij het zonnejaar.

Nu wilde Paus Gregorius XIII onzen tijd overeen laten komen met het zonnejaar zóó, dat wij niets meer ten achter waren. In 1582 toen de nieuwe kalender gemaakt werd, bedroeg die achterstand reeds 10 dagen.

Daarom bepaalde Gregorius XIII, dat ten eerste deze 10 dagen moesten uitvallen; men sprong daarom over van 4 op 15 October 1582. Bovendien stelde hij vast, dat, om den toekomstigen achterstand (van 11 min. 12 sec. jaarlijks) in te halen, er in elke 400 jaar 3 schrikkeldagen zouden uitvallen. Daarom moesten alleen diè eeuwjaren een schrikkeldag hebben, welke door 4 deelbaar zijn, dus 1600, 2000, 2400 (1700, 1800, 1900, 2100 etc. niet.)

De Paus grondde deze regeling op de volgende redeneering: Elk jaar geraakt ons Juliaansch jaar 11 min. 12 sec. achter bij het astronomisch (= zonne)jaar. In 400 jaar is dit 4400 min, 4800 sec. of wel 3 dagen, 2 uur en 40 minuten. Laat men nu deze drie dagen uitvallen op de niet door 4 deelbare eeuwjaren, die dus geen schrikkeldag zullen hebben, dan zijn wij in 400 jaar nog slechts 2 uur 40 min. bij het zonnejaar achter. Dit is juist ½ dag, derhalve in 3600 jaar één dag. Eerst in 1582 + 3600 = 5182 zal er dus weer een dag moeten uitvallen en aangezien dit jaar geen schrikkel jaar is, zal het maar 364 dagen beloopen. Als 't ooit zoover komt.

De meeste Katholieke landen namen dezen Gregoriaanschen Kalender dadelijk aan; Holland voerde hem in in 't jaar 1800.

Berichten uit de Kolonie.

Hoog Bezoek.

Z. Excell. de Gouverneur bracht Woensdag, in gezelschap van kapitein BIERMAN, commandant der troepen, een bezoek aan Asiento, om de raffinaderij der ruwe olie te bezichtigen.

Benoemingen.

Z. D. H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE heeft den WelEerw. pater S. HAGEMANS benoemd tot kapelaan te S. Rosa, den WelEerw. pater G. MURK tot kapelaan aan de nieuwe kerk op S. Matheo, terwijl de WelEerw. pater B. VAN EVERDINGEN, kapelaan te Otrabanda, ter assistentie van den pastoor te Playa naar Aruba is vertrokken.

Schoolbezoek.

Z. D. H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE heeft gisteren, vergezeld van den Inspecteur v. h. Bijzonder Onderwijs, den Eerw. Frater AURELIANUS, een bezoek gebracht aan de scholen te S. Marie.

Absenteïsme.

Woensdagavond om 8 uur zou de Koloniale Raad vergaderen en het ontwerp over den motoromnibusdienst openlijk bespreken. Tevens zou de duurte-toeslag voor ambtenaren worden afgekondigd door den Procureur-Generaal, als gemachtigde van het Bestuur.

Bij gebrek aan het vereischte aantal leden moest de Voorzitter de zitting verdagen, nadat men eerst nog door den bode eenige in de nabijheid vertoevende leden tot bijwoning had uitgenoodigd.

Cine en Club schijnen vóór te gaan bij het behandelen van koloniale ontwerpen. Dat hun medeleden te vergeefs komen en hun avonduren niet voor iets anders kunnen bestemmen, is dunkt ons, toch ook nog een consideratie.

Teruggekeerd.

Met de „Estelle" is de vorige week van Marigot teruggekeerd de Z. E. Pastoor S. HAGEMANS.

Aangaande dit vertrek meldt de St. Martinsche correspondent van „de Vrijmoedige" het volgende:

„De Zeereerwaarde heer Hagemans is in den avond van den 2n dezer met pak en zak alhier aangekomen en zal voorloopig niet naar Marigot terruggaan. Men zegt, dat de Bisschop op Guadeloupe hem per brief aangeraden heeft, die plaats zoo spoedig mogelijk te verlaten, daar hij anders misschien door het Fransche Gouvernement gedwongen zou worden, zulks te doen. De aanleiding daartoe is onbekend. De bevolking van Marigot gaf onbewimpeld en vrijmoedig hun verontwaardiging tegen dien maatregel te kennen. Met tranen in de oogen drukten vele zijner parochianen hun wensch uit, om hun Pastoor in hun midden te behouden,— wel een bewijs, dat de man naar behooren zijn plicht vervulde en de liefde en verknochtheid zijner gemeentenaren genoot. Een schare van hen bezocht hun Pastoor geregeld op het Hollandsche gedeelte. Vox populi, vox Dei!"

Naar aanleiding hiervan kunnen wij nog mededeelen, dat blijkens onderzoek, bij de autoriteiten van Marigot niets bekend is over een laakbare handeling of gezegde van de zijde van den pastoor. Het schijnt, dat geloofsvijandschap niet vreemd is aan een klacht bij het Fransche Gouvernement. Om dit niet in moeilijkheden te brengen met het Fransche Moederland, heeft pastoor Hagemans het eiland verlaten.

Geslaagd.

De heer GERALD S. C. VAN DER VEEN-ZEPPENFELDT, onze oud-stadgenoot, heeft half Juli met goed gevolg Staatsexamen afgelegd te Utrecht, Holland.

Aan den examinandus en diens geachte familie alhier onze welgemeende gelukwenschen.

Algemeen Ned. Verbond.

Donderdagavond om 8 uur werd in de zaal van den Kolon. Raad een Algemeene vergadering gehouden van de Groep „Nederlandsche Antillen." Ruim dertig man waren aanwezig, waaronder het bestuur begrepen.

Met de voorlezing van de notulen over de laatst gehouden vergadering werd geopend. Daarna gaf de heer Meerdink een algemeen overzicht van het nieuw opgestelde reglement. Dit nam nogal eenigen tijd in beslag. Daarop ving de Voorzitter aan met de artikelsgewijze behandeling. Het debat was zeker geanimeerd, somtijds te veel, zoodat b. v. aan een eenvoudige redactie een half uur lang besteed werd. En dit was reeds in het begin. Later ging het vlugger en vlotter, maar toch was het over elven, eer wij buiten stonden.

Wat ons verwonderde was, ten eerste, dat art. 9 over de 9 leden met bijna algemeene stemmen werd aangenomen. De indruk van de rede, door den heer Welling toentertijd gehouden, schijnt totaal uitgewischt. De wijze van verkiezing is echter geheel veranderd, iets waartegen niemand moeilijkheid maakte.

Soms vonden wij het in de zaal te rumoerig en niet ernstig genoeg voor de behandeling van een nieuw reglement. De vroolijkheid behoeft er niet onder te lijden, doch mag niet in geschreeuw, doorelkander gepraat enz. ontaarden.

Eén lid legde zich speciaal toe op de taalkuisching van het reglement, terwijl een ander aan de leden meer medezeggingsschap wilde zien toegekend ten koste van het bestuur.

Onze bizondere hulde aan den Secretaris, den heer BIERMAN, die getoond heeft zich degelijk in het Reglement te hebben ingewerkt en aan de Commissie voor het tot stand gebrachte.

Moge de Groep „Ned. Ant." v|h A. N. V. bloeien en vooruitgaan in onderlingen vrede tusschen de leden, dan kan het nieuwe Reglement veel goeds tot brengen.

Officieele berichten.

De heer S. A. Simmons is eervol ontheven van de waarneming der werkzaamheden van ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht, notaris, hypotheekbewaarder, adjunct-ijker, rooimeester, postbeambte en klerk van den ontvanger op Saba, en de heer A. W. Simmons Sr. van het geven van onderwijs aan den zeevaartcursus aldaar, dit in verband met den terugkeer van verlof van den heer F. A. Simmons.

Aan den Gezaghebber van St. Martin N. G., A. J. C. Brouwer, is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof verleend, onder eervolle ontheffing van het tijdelijk waarnemen van het ambt van notaris aldaar.

De districtmeester alhier F. K. Thielen is tijdelijk belast met de betrekking van Gezaghebber van St. Martin N. G. en met het ambt van notaris aldaar.

Aan den heer Thielen voornoemd is tot den dag van zijn vertrek verlof verleend.

De 1ste commies J. F. Quast is tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van districtmeester van het 2de en 3de district alhier, en de adjunct-commies P. T. S. Krafft tijdelijk met de betrekking van klerk van de Curaçaosche Bank, in de plaats van den heer Quast.

Aan den heer G. E. Hellmund, tijd. ontvanger enz. op St. Eustatius is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

De Griffier van Bonaire Q. L. Rigaud is tijdelijk ontheven uit zijne functiën en tijdelijk belast met de functiën van Officier van Justitie bij den Raad van Justitie en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht, ontvanger, notaris en hoofd der Posterijen op St. Eustatius.

De 2de commies J. H. A. W. Sprock is eervol ontheven van de verdere waarneming der betrekking van officier van Justitie bij den Raad van Custitie en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht op St. Eustatius.

De heer W. F. M. Lampe is wederom belast met de functiën van Griffier van den Raad van Justitie en van het kantongerecht op St. Eustatius.

Aan den onderwijzer 3de klasse J. W. Th. Schotborgh, tijd. hoofd der openbare school op St. Eustatius, is tot herstel van gezondheid twee maanden verlof verleend. De onderwijzer 3de klasse J. Muller, is ontheven van zijn werkzaamstelling aan de Emmaschool alhier en tijdelijk werkzaam gesteld als hoofd der openbare school op St Eustatius.

De klerk op Bonaire J. F. K. Perret Gentil is uit 's lands dienst ontslagen.

De heeren C. H. D. van Romondt en J. A. Gravenstein zijn benoemd tot leden van den Raad van Justitie op St. Martin N. G.

Aan den 1ste klerk-teekenaar bij het Departement van Openbare Werken alhier, A. J. C. Henriquez is, op grond van tien jaren onafgebroken dienst in de kolonie, een jaar verlof naar Havana verleend.

Aan den 1ste commies ter Gouvernements-Secretarie Ph. F. Gorsira is tot herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Aan Mevr. Antonia de Jongh, hoofdvlechtster aan den vlechtcursus aan de Overzijde alhier is tot verder herstel van gezondheid veertien dagen verlofsverlenging verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Kordelia Centje, Rosita Helder, Emilia di Libje, Miguel A. Morr, Elodia Prens de Mushart, Polito Sentiago.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen een exemplaar van het „Special-St. Eustatius-Number", uitgave van de „Day by Day" van St. Martin.

„Oranje Nassau."

Het S. S. „Oranje Nassau" is volgens berichten van het agentschap, den 14en September van New-York vertrokken; wij kunnen het dus de volgende week verwachten.

Voetbalwedstrijd.

Een mededeeling van Dr. N. Waterman maakt bekend, dat, ofschoon hij eerst besloten had om de weersgesteldheid en den toestand v|h voetbalterrein, den wedstrijd een week uit te stellen, hij toch op zijn plan is teruggekomen.

Morgen, 22 Sept. om 4 uur in den namiddag, zal het terrein feestelijk worden geopend. De toegang is vrij, zoodat alle belangstellenden zich als uitgenoodigd kunnen beschouwen. Er zal gelegenheid worden geboden voor consumptie van ververschingen. De toegang is ook mogelijk over het Rifwater.

Houd het water zuiver.

Meermalen gebeurt het, dat sjouwerlieden bij de Electrische Centrale de restanten olie uit de vaten in het Rifwater werpen. Daardoor wordt dit verontreinigd, maakt het wasschen van kleeren door de vrouwen onmogelijk op straffe van het zwart worden en bederven van het goed, laat bij het dalen na een hoogeren waterstand zwarte streepen na aan muren van huizen en is oorzaak, dat men aldaar met de hoed in de hand gaat loopen.

Een weinig voorzichtigheid ware hier in het algemeen belang den sjouwers wel aan te raden.

Regen.

Donderdagnacht heeft het den geheelen tijd door geregend, vergezeld van heftige donderslagen en hélflikkerend weerlicht. Ook over dag heeft het flink gestort. 't Scheen met bakken uit den hemel te worden gegoten.

Voor hen, die geplant hebben, een prettige belooning; een aansporing tevens aan allen, die den lateren tijd wilden afwachten. Er bestaat een spreekwoord over 'n „kan" en een „lid op den neus."

Wanneer wij nog iets mogen opmerken aangaande dien Donderdag, dan is 't dit, dat 't 's morgens tot ± 8 uur nog aardig donker was.

Zoo 't geen aanbeveling verdienen, in zoo'n geval de electrische geleiding niet af te sluiten om pront 6 uur, doch de gelegenheid te geven van dit licht gebruik te maken zoolang het donker is?

Duurtetoeslag.

Volgens berichten uit de beste bron zal de duurtetoeslag voor ambtenaren, die binnenkort hier geldig wordt, bedragen:

1e voor gehuwden met een tractement tot f 3500 15% op de eerste f 1000 en 7½% op de rest.

2e voor ongehuwden met een tractement tot f 1800 15% over de eerste f 1000 en 7½% over de rest.

3e zij, die bij het Bijzonder Onderwijs werkzaam zijn, ontvangen 8% toeslag.

Bovendien zal aan gehuwde ambtenaren voor elk kind beneden de 17 jaar f 25 worden uitgekeerd.

Laatste berichten.

De Amerikanen melden, dat zij met hun kanonnen van groot kaliber de Duitsche vesting Metz beschieten die op 12 mijlen van hun linies ligt. De projectielen vielen, volgens getuigenis der vliegers, in de stad en brachten ontzettende schade toe aan huizen en fabrieken.

Op den Balkan gaat het Fransch-Servisch-Grieksch offensief door; de buit steeg tot 4000 gevangenen en 50 kanonnen, terwijl de geallieerden op sommige punten 15 K. M. vooruitgingen.

Uit New-York wordt geseind, dat Z. Em. Kardinaal J. Farley, Aartsbisschop van New-York, na een ziekte van eenige weken, is overleden.

Z. Em. was in Amerika een persoon van zeer veel invloed om zijn diepe kennis en prettig karakter.

HAVEN-NIEUWS
VAN 14 SEPT. – 28 SEPT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Merida	A Johanson	11 Sept	La Guayra	21 Sept	Maracaibo
Philadelphia	G.W.Goodman	20	New York	21	La Guayra
Philadelphia	G. W.Goodman	25	La Guayra	25	New York
Merida	A. Johanson	25	Maracaibo	?	La Guayra
Samson	Bosse	?	Maracaibo	12 Sept	La Guayra
Don Alberto	Acuña	?	Maracaibo	11	Maracaibo
Juno	Draaier	13 Sept	New York	15	Paramaribo
American	Lechner	15	Pto Cabello	15	Colon
Stafangeren	?	19	Tucacas	?	?

Door den ongeregelden dienst en de onzekere dagen van aankomst der booten uit New York, geeft het bovenste lijstje de data slechts bij benadering aan.

Schooners	Aankomst	van	Schooners	Vertrek	naar
Virginia H	14 Sept	VeladeCoro	*20 de Julio*	14 Sept	Maracaibo
Hidalguia	14	Maracaibo	*Percy C*	15	Rio Hacha
Graciosa	14	Maracaibo	*Lelia*	17	Aruba
Refugio	15	Pto Cabello	*Graciosa*	17	Maracaibo
Panchita	15	Pto Cabello	*Rufina*	17	Maracaibo
Lelia	15	Bonaire	*Panchita*	18	La Guayra
Esperanza	17	Maracaibo	*Uruguay*	19	Barbados
Rita Otilia	18	VeladeCoro	*Lelia*	20	Bonaire
Esther Anita	18	Saba	*Estelle*	21	Barlovento
Lelia	18	Aruba			
Venecia	19	Maracaibo			
Segunda Maria	20	Rio Hacha			

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Aug. 1918.

	Geboorten.				Overleden		Aangegeven Levenl.		H.
	M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	M. g.	Vr. g.	in echt	b. echt	
Stadsdistrict	13	11	7	17	14	15	2	3	8
2e. district	4	9	7	6	1	4	0	1	6
3e. district	13	8	13	8	6	0	1	1	2
4e. district	3	3	2	4	3	0	0	0	0
5e. district	3	1	1	3	0	0	0	0	1
Totaal:	36	32	30	38	24	19	3	5	17

STAAT VAN DEN UITVOER DER KOLONIE CURAÇAO,

over het 2e kwartaal 1918.

ARTIKELEN.	EENHEID	TOTAAL Hoeveelheid	TOTAAL Waarde
Aloëhars	KG	376,214	137,038
Dividivi	1000 KG	112	7,280
Geitevellen	KG	21,068	21.114
Hoeden, stroo-	dozijn	50,485	152,118
Katoen, gezuiverd	KG	17,383	60,167
Katoenzaad	„	25,810	1,936
Mest	1000 KG	4,536	45,716
Steenkolen	1000 KG	3,804	158,713
Runderen	stuks	61	2,530
Wol	KG	6,685	3,887
Zout	KG	3,320,200	32,098

Totaal, alle andere goederen inbegrepen, f 688,255

Hiervan bedroeg de uitvoersom van Curaçao f 392,699; van Aruba f 175,935; van Bonaire f 32,219; van St. Martin (N. G.) f 61,123; van St. Eustatius f 19,740; van Saba f 1,539 (alleen kantwerk.)

De uitvoer in het eerste kwartaal beliep de som van f 875,292, dus een kleine twee ton meer. De groote factor hiervoor is geweest, dat de steenkolenuitvoer van 't eiland Curaçao teruggeloopen is van f 346,203 (8,116 KG) in het eerste kwartaal tot f 158,713 (3,804 KG) in het tweede. Ook de dividivi, die van Bonaire en Aruba werd uitgevoerd, vertoonde een beter cijfer in 't eerste kwartaal n.l. f 30,000 tegen f 7,000 thans.

Daarentegen steeg de uitvoer van aloëhars van f 37,000 tot f 137,000, die van geitevellen liep op van f 9000 tot f 21,000.

Aan stroohoeden werd in 't 2e kwartaal voor ± f 77,000 méér uitgevoerd, terwijl de cijfers voor mest en zout respectievelijk stegen met een som van f 14,000 en f 7000.

Hopen wij, dat het derde kwartaal de cijfers van het tweede overtreffe; waar de invoer stijgt, is het zaak van een gezonde economie, dat ook de uitvoer daarmee minstens gelijken tred houdt.

DE OORLOG.

't Komt niet veelvuldig voor, dat een van de strijdende partijen zich openlijk op het vredespad begeeft, de hand wil reiken aan den tegenstander om een einde te maken aan het verschrikkelijk bloedbad en de afsnijding van honderdduizenden jonge menschenlevens.

Zoo'n poging hebben wij tweemaal gezien van den kant der Centralen, toen zij voorstelden niet-officieele besprekingen over een vredesconferentie in te leiden. Doch hun goede trouw en eerlijkheid werd in twijfel getrokken en als een teeken van zwakheid uitgelegd. En de strijd begon opnieuw, maar van die zwakheid werd weinig bemerkt. Wij schreven toen ook, dat er andere factoren in het spel waren, die voor de Entente een vrede toen ter tijd onmogelijk maakten. Geheime overeenkomsten, de verwachtingen, op het Amerikaansche leger gebouwd, vrees voor annuleering van leeningen enz.

Thans heeft Oostenrijk-Hongarije opnieuw een nota gezonden aan de oorlogvoerenden om gedelegeerden te zenden met een niet-bindend mandaat naar een neutraal land. Daar zou men mondeling elkanders wenschen kunnen bespreken, door eerlijke verklaringen het soms duistere geschrijf toelichten. Zoodoende kon dan een vrede ontstaan door overeenkomst en al de hooge offers aan goed en bloed konden worden vermeden.

Doch Lansing antwoordde, dat de Vereenigde Staten van Noord Amerika een voorstel over een conferentie niet zouden aanvaarden; de vier beginselen van Wilson blijven basis en leiddraad voor de vredeseischen der geallieerden.

De Amerikaansche couranten dringen er op aan, dat de Centralen eerst hun nederlaag zullen erkennen en den wil toonen om de voorwaarden der Entente aan te nemen. De „Charlotte Observer" wil zelfs, dat Duitschland eerst in eigen land de verwoestingen zal aanschouwen, die het in Frankrijk en België te weeg bracht. Ook de Parijsche bladen willen thans van geen vrede weten. 't Gaat immers alles voor den wind op het front en succes na succes kan geboekt worden.

Eén feit staat echter bovenaan om vermeld te worden. De Amerikanen hebben, op eigen gelegenheid vechtend, een schitterend wapensucces behaald. S. Mihiel, de groote Duitsche versterking aan den linker Maasoever, was sinds October 1914 steeds in handen gebleven van de Duitsche troepen onder generaal von Heeringen. Thans hebben de legers van Pershing binnen 48 uur de geheele sterke stelling genomen, ongeveer 150 mijl groot, daarenboven 20.000 krijgsgevangenen en 200 kanonnen. Daarmee is de Woeuvre-vlakte geheel in de handen der Entente en worden de Vogezen en Elzas-Lotharingen meer en meer het tooneel van den strijd. Er is reeds gemeld, dat de forten van Metz in actie zijn.

De voordeelen, hierdoor behaald, zijn vooral de bevrijding van Verdun, het gebruiken van de spoorlijn Verdun-Toul-Nancy en het afknijpen van een offensief-mogelijkheid van uit S. Mihiel door de Duitschers.

Ook op andere punten van het Westfront gaan de geallieerden vooruit. Het bosch van S. Gobain, waar de reusachtige Bertha's stonden, die Parijs beschoten, wordt door hen beheerscht; zij vonden daar de platformen waarop deze kanonnen gestaan hadden en constateerden, dat de vliegers uitstekende photo's hadden genomen. De Chemin des Dames wordt aan beide flanken ernstig bedreigd evenals La Fère, Laon, S. Quentin en Armentières. Vailly, op den noordelijken Aisne-oever, is genomen, doch over Lens, wat voor 'n paar weken als veroverd werd gemeld, lazen wij deze week 'n telegram uit Engelsche bron, dat hun troepen het stationsplein alreeds bezet hadden. Dus niet de geheele stad?

In Vlaanderen en Picardië gaat 't ook nog vooruit, hoewel wat langzamer. Wanneer het waar is, wat de „Matin" schrijft, dat achter de Hindenburglinie nog een tweede, daarna nog een derde met de draaipunten Meuz-en-Couture en Rijssel en daarachter weer een vierde linie ligt tusschen Valenciennes en Givet aan de Belgische grens, dan hebben de geallieerden nog heel wat te „knabbelen". Doch wanneer de 13 miljoen Amerikanen zullen komen, die op papier reeds beloofd schijnen, dan gaat het „full speed."

Of er ook Yankees waren bij de troepen der geallieerden in den Balkan, die dezer dagen een offensief hebben ingezet in de bergen van Dobropolje? Op een frontlengte van 20 KM. gingen Franschen en Serviërs 8 K. M. vooruit, namen 4000 gevangenen en 25 kanonnen, terwijl de Grieksche troepen in den Struma-sector tusschen den Vardar en Doiran ook succesvolle gevechten hebben geleverd.

De rust in Saloniki, die wel heel lang geduurd heeft, is dan eindelijk verbroken. Hoe zal de indruk hiervan zijn in Turkije en Bulgarije, tusschen welke landen het nog maar niet wil boteren vanwege grensgeschillen en die herziening van het tractaat van Boekarest eischen?

Wat zal Roemenië er van denken dat, volgens Parijs, in den oorlog 'n tiende van zijn acht miljoen bevolking heeft verloren? Ongetwijfeld: „Was dat maar eerder geschied." Thans is 't voor het land van Bratianu te laat.

In Rusland vecht revolutie tegen revolutie en gaat de binnenlandsche broeder- en burgermoord zijn gang. De Bolsjewiki houden in het midden en Zuiden van het rijk de overhand en hebben te Moscou 29 contra-revolutionairen terechtgesteld; ook de bekende journalist en oproermaker Maxim Gorki zit in verzekerde bewaring.

Van het Duitsch-Russisch vredesverdrag is uitgelekt, dat Rusland 5 miljard moest betalen, niet als „oorlogskosten" doch als vergoeding voor de schuldvernietiging en de onteigening der Duitsche handels- en industriemaatschappijen.

Met de Ukraine heeft Germanje een economische regeling getroffen voor het jaar 1918—'19; bepaald werd, dat de Ukraine brood en voedsel, de Duitschers steenkool en mineraalproducten zullen leveren. Als de Russische boeren hun graan nu maar willen afstaan, anders haalt ook dit verdrag niets uit en blijft het een „vodje papier."

Finland heeft zich na de afscheiding van het groote rijk degelijk georganiseerd. Onder leiding natuurlijk! Binnenkort hoopt het een koning op zijn troon te zien zetelen; de bevoorrechte is prins Frederik Karel van Hessen. De Finsche schepen bevaren reeds onder eigen vlag, geel en sterk domineerend rood, de zeeën en deze week viel er een 'n Amerikaansche haven binnen. Zal thans voor dit land een tijdperk van gulden vrijheid aanbreken?

Uit Duitschland hooren wij opvallend weinig. Wel heeft de Keizer te Essen een vaderlandsche rede gehouden over de onwilligheid der Entente om vrede te sluiten, over hun doorgezet verlangen om Duitschland te vernietigen enz., maar over den binnenlandschen toestand aangaande het moreel van 't volk en de weermacht, krantenbeschouwingen, oproer, honger en meer dergelijke zaken heerscht een pijnlijke stilte, door 'n enkeling verbroken.

Hoe zal het Duitsche volk de nederlaag van zijn legers in het Westen en den groei der Amerikaansche troepen opvatten? Zal het tegen dien schok en tegenvaller bestand zijn met een onrustige toekomst in het verschiet?

Enkele berichten over goede behandeling van Italiaansche krijgsgevangenen, ('n Engelsch officier schreef naar zijn land, dat *zijn* troepen geen gevangenen meer maakten omdat zij geen bewakingstroepen genoeg hadden), over 't in dienst treden van von Kühlmann als majoor van de Beiersche kurassiers, 't beheerschen van de Spaansche griep worden overgekabeld.

Deze ziekte heerscht ook hevig in België. Alle groote steden zijn er door aangetast, terwijl in Mechelen Z. Em. Kardinaal Mercier er ook een [illegible] geweest is; Z. Em. is thans aan de betere hand.

In Zwitserland protesteert Dr. Enderli tegen de spionage op groote schaal door de Entente-agenten. De gevallen, door Duitschers op touw gezet, verhouden zich als 1 tegen 8, door de geallieerden bedreven. Zoo vertelt hij o.a. dat de Italiaansche militaire attaché te Bern de telegraafbeambten had omgekocht om de Duitsche telegrammen op te houden en ze hem ter inzage te geven. Ingrijpen van den Bondsraad wordt verlangd.

De Entente begint haar programpunt: „vrijheid en zelfstandigheid der kleine naties" uit te voeren. Werd eerst Bohemen als een aparte staat erkend, thans zal er ook een nieuw „volk" ontstaan, de Czecho-Slovakken. 't Is reeds door Amerika erkend en men heeft hun hulp en steun beloofd.

Ook de Engelsche dominions ontvingen een douceurtje voor hun trouwe aanhankelijkheid. Zij mogen elk een Minister afvaardigen naar Londen, die aldaar als lid van het oorlogscabinet zal zetelen.

Chili is boos op Duitschland, omdat tijdens de gevoerde onderhandelingen over de huur van aldaar liggende Duitsche schepen, de bemanning de machines heeft verwoest.

In de lucht is de strijd nog levendig. Elken dag duikelen er gemiddeld een vijftig. De Franschen melden, dat de Duitschers nieuwe groote jacht-vliegtuigen bezitten, met 9 passagiers bemand. De breedte van vleugelpunt tot vleugelpunt bedraagt 40, de lengte 90 voet; de motoren ontwikkelen 800 P.K. 2000 KG springstof kunnen zij als lading met zich vervoeren, terwijl hun snelheid 75—80 mijl bedraagt. Hiermee zijn de Duitschers boven Parijs geweest in den nacht van 15 September en hebben daar 22000 KG. springstof laten vallen, als répresaille tegen het bombardeeren van Duitsche open steden. Weer die répresailles!

Maar waarom schreef dan toch ook de „Popolo d' Italia" zoo onverantwoordelijk-dom en tergend, dat de geallieerden alle Duitsche steden met kerken, theaters, openbare en bijzondere gebouwen moesten vernielen om aldus de bewoners, dus non-combattanten, het verblijf aldaar onmogelijk te maken?

Zoo prikkelt men elkander meer en meer en 'n onschuldige bevolking wordt er het slachtoffer van.

Wanneer zal de tijd aanbreken, dat alleen een vreedzaam luchtverkeer wordt ontwikkeld, zooals Amerika thans met zijn postdienst doet?

Een nieuwe lijn Chicago-New York is geopend: 745 mijl in 8 uur vliegen. Telkens verder, telkens vlugger, zoo maakt men de techniek dienstig aan de ware stoffelijke welvaart.

Buitenland.

De jongste onlusten in Bohemen.

De „Tijd" deelt de volgende bijzonderheden mede over de jongste opstanden in de hoofdstad van Bohemen ontleend aan de Weensche „Arbeiterzeitung":

Verbitterd over het optreden der politie, stak de menigte de kazerne en het stadhuis te Praag in brand waar de politie ingekwartierd was. Acht politie-agenten kwamen in de vlammen om. Te Kolin werd de Oostenrijksche vlag neergehaald en de Boheemsche geheschen. In Tabor, Brod, Iglau en Olmutz stak men de openbare gebouwen in brand, evenals de Duitsche bladen, de „Prager Zeitung" en de „Pragener Neueste Nachrichten". De burgemeester van Laibach zond een groet aan de „groote moeder Praag" en verklaarde, dat hun band onverbreekbaar was.

Engelsche plannen.

Het Finsche blad „Hufvudstadsbladdet" meldt, dat de Engelschen plannen maken, om Russisch Karelie en het Kolaschiereiland tot onafhankelijke staten te maken, die in staatkundig opzicht met Rusland verbonden zouden zijn en in economisch opzicht zich bij Engeland zouden aansluiten. Naar het blad van reizigers, die uit Rusland terugkwamen, vernam, zou Engeland beloofd hebben, voor de economische ontwikkeling van het land onmiddellijk 100 millioen roebel ter beschikking te stellen.

Intusschen lezen wij in „Svenska Dagbladet", dat de ondervoorzitter van den Finschen senaat dezer dagen opnieuw eene deputatie uit Russisch Karelie ontving, die de Finsche regeering kwam verzoeken, maatregelen te nemen, om Karelie bij het Finsche grootvorstendom in te lijven.

Prijsstijging in Frankrijk.

In het nummer van 11 Juli geeft „Politiken" een interessant en door teekeningen zeer duidelijk gemaakt overzicht van de prijsstijgingen in Frankrijk, die, naar het blad meent de Deensche huismoeders zullen interesseeren, evenals zij het vermoedelijk de Hollandsche doen. Het meest in het oog vallend noemt het Deensche blad de stijging in den prijs der kippen, die van 7 op 22 francs per stuk kwamen. Sterk doet zich ook voor de Fransche huishoudingen het stijgen van den prijs der roode wijnen gevoelen, aangezien deze in Frankrijk vóór den oorlog algemeen gebruikt werden. Hier steeg de prijs van 60 centimes op 1 franc 50. De aardappelprijs klom van 60 cts op 1 frs. die van eieren van 1.80 per dozijn op 3.60, kaas steeg van 3 fr. per kilo op 7 francs en boter van 4 op 9.20. Visch, die voor den oorlog gemiddeld 65 cts. per kilo kostte, kost thans 3 francs, ham kwam van 4 50 op 12 francs, enz., enz.

Ondertrouwd.

W. A. Bos

met Mejuffrouw

G. J. Th. Blom.

Huwelijksvoltrekking 2 October 1918.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Bekendmaking.

De ondergeteekende maakt hierbij bekend, dat zij het ruime en goed gelegen huis „Dicky Dicks" als hotel heeft ingericht.

Goede bediening verzekerd.

Redelijke prijzen.

St. Martin N. G. September 1918.

Wed. D. J. van ROMONDT.

2—3

Bekendmaking.

De verkoop van Zilveren, Gouden en Juweelen voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank van 1 Maart 1917 tot en met 31 Augustus 1917, onder **No. 4346 S** tot en met **No. 3490 T**, zal plaats hebben op Donderdag den 3en October a. s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, 21 Sept. 1918.

De Voorzitter,

C. S. Gorsira.

2